

İNSAN ÇEVRE İLİŞKİLERİ

Oğuz Detnirktran

Çevre kirlenmesinin dünya üzerindeki etkisi ve gelecekte ekolojik- dengedeki tahribatın endişe verici bir noktaya, gelmesi, bizlerin de çevrenin korunması konusunda birşeyler yapmamızı gerektirmiştir.

Dünya ekonomisinin 1950'lerden bu yana beş misli büyümesi ve nüfusun 2.6 milyardan 5.5 milyar seviyelerine, tırmanması sonucu/ dünyadaki biyolojik çeşitlilik ve*doğal yapılar yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Bunun yanı sıra, bazı ekonomik sistemlerin kitleleri aşın tüketim çılgınlığına teşvik etmesi de bu süreci hızlandırmıştır.

Ormanlar',bu tahribattan en fazla-etkilenen doğal kaynaklardan birisidir., Dikilen», doğal olarak büyüyen ağaçlarla, kesilen ve tahrip edilen alanlardaki ağaç sayıları karşılaştırıldığında orman alanlarının hızlı bir şekilde yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı açıkça gözlenmektedir. 'Ormanlar baltalar ve mekanik testerelerle değil bunların yanı sıra otomobil .eksozlan, fabrikalar ve güç santrallerinin bacalarından çıkan gazlar ile de tahrip edilmektedir. Özellikle Avrupa ülkelerinde 'hava kirliliği ve asit yağmurlarının ormanlar ve toprak kalitesi üzerindeki etkisi tüm dünya ülkeleri tarafından bilinmektedir. ' Avrupa'daki orman tahribatının yıllık faturasının 30.4 milyar \$ civarında olduğu

bilinmektedir (HASA, 1990.)

Yakın geçmişimizde ülkemizde bilinçli veya bilinçsiz olarak çıkartılan orman yangınları herkesin belleğinde tazeliğini korumaktadır. Bu yangınlar sonucu binlerce hektar ormanlık alanın yok olmasına paralel olarak,; bu alanların erosive hale gelmesinde de etkin bir rol oynamıştır. Erozyon nedeniyle yüksek verimli tarım toprakların yok olmasının yanı sıra su yapılarının sediment dolması nedeniyle ekonomik ömürlerinin de azaldığı bilinen bir gerçektir. Yapmış olduğumuz bir değerlendirmeye göre her yıl Büyük Menderes Havzası, Kızılırmak Havzası ve Ceyhan Havzasından yaklaşık 12 milyon ton toprak baraj, rezervuar alanları ve denizlere boşalmaktadır.

Çevre kirliliğinin diğer bir etkisi ise iklim değişiklikleriyle önümüze çıkmaktadır. Bugün dünyanın bir çok bölgesi iklim değişiklikleri sonucu yerkürenin ısısının sürekli artmasına bağlı olarak çölleşme tehlikesiyle -karşı karşıyadır. Ozon tabakasında oluşan tahribat, insanların, güneş ışınlarına çıkmaktan korkar hale gelmesine neden olmuştur.

Dünya'da ekonomik alanda globalleşmeden söz edilirken, çevrenin de bu kavramın dışında tutulması mümkün değildir. Türkiye'de yaşayan hiçbir kimse Ermenistan'da olabilecek :olan her hangi bir nükleer facia "beni

ilgilendirmiyor" diyemez. Buna bağlı olarak Türkiye'de yaşanabilecek olan bir çevre sorunu karşısında da komşu olan ülkelerin halklarını ilgilendirmediğini düşünemeyiz.

Doğa, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizin bazı bölgelerinde de kaldıramayacağı bir yükün altına sokulmuştur. Özellikle, Marmara Bölgesi son elli yıldır uygulanan yanlış ekonomik ve sosyal politikalar nedeniyle en fazla zarar gören bölgedir» Bölgesel gelişmişlik farklılıklarını alabildiğine körukleyen, sözde ülke sanayisinin yararı amaçlanarak uygulanmış ve de halen uygulanmakta olan bu politikalar, bugün karşımıza bırakan yerel yönetimleri merkezi hükümetlerin dahi çözemeyeceği ekonomik, sosyal ve çevresel sorunları çıkarmıştır. Artan nüfus ve kirlilik etmenlerine karşı yerel yönetimler kendi başlarına sağlıklı yaşam koşullarını sağlamakta yetersiz kalmıştır.

Sadece sanayide üretim artışı ve kar marjını öngören, üretim şeklinin kalitesini gözardı eden özel sektör ağırlıklı bu politikaların sonucu Marmara Denizi, izmit Körfezi, Haliç, izmir Körfezi vs. olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şimdi yetkililere sormak istiyorum!

İzmit Körfezi'ndeki kirliliğin boyutlarını, fabrika bacalarından çıkan zehirli gazların insan

sağlığı üzerindeki etkilerini ve biyolojik çeşitliliğin yok edilmişliğini konuşmamız veya anlamamız için şu ana kadar uygulanan yanlış politikaların sonuçlarını mı görmemiz gerekiyordu?

Buna bağlı olarak Gökova Termik Santrali'nin (her türlü çevresel önlemler alınsa dahi), Gökova Körfezi'ni kirletebileceği veya bölgenin ekolojik dengesini yok edebileceğini kanıtlamak için bu santralin belirli bir süre işletilmesi mi gerekiyor?

Bu gibi örnekler Türkiye genelinde sıkça önümüze gelmektedir (İzmir - Bergama vb.). İnsan hayatını doğrudan ilgilendiren çevrede onarılması mümkün olmayacak zararlara neden olabilecek bu türden projelere bizlerin de karşı olması gerekmektedir. İnsan sağlığının ve çevrenin amortismanı yoktur.

Şu ana kadar yazılmış olan görüşlerin ışığında TMMOB jeoloji Mühendisleri Odası toplumumuzu bilinçlendirme ve örnek olma anlamında jeoloji Mühendisleri Ormanı kurmayı kararlaştırmıştır.

Bahar aylarında sonuçlandırılması düşünülen bu projeye bütün meslektaşlarımızın yapabilecekleri her türlü katkıyı bekler teşekkür ederim.

KAYNAK " •

HASA. Çevre Kirlenmesi Ma-
liyeti, Eylül 1990.

**TMMOB
JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI**

**TÜRKİYE JEOLJİ KURULTAYI'NIN
50. YILI ETKİNLİKLERİ**

**JEOLJİ MÜHENDİSLİĞİ VE
SONDAJ UYGULAMALARI
SEMPOZYUMU**

**DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
KONFERANS SALONU
17 - 19 ŞUBAT 1997**

DUYURU